

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
4019664

Uw kenmerk
167290.244.1U

Datum 6 april 2022

Onderwerp Antwoord op vragen inzake het nood- en crisisrecht

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

De coronacrisis en de crisis met betrekking tot de opvang van ontheemden uit Oekraïne hebben nogmaals laten zien hoe belangrijk het is om als overheid in buitengewone omstandigheden terug te kunnen vallen op de inzet van (nood)bevoegdheden om een (dreigende) crisis zo effectief mogelijk te kunnen bestrijden. Het nood- en crisisrecht moet daarom goed aansluiten bij huidige en toekomstige dreigingen, maar ook inzetbaar zijn in situaties die wij ons nu nog niet goed kunnen voorstellen. Met de modernisering van het staatsnoodrecht en de uitwerking van de aanbevelingen uit de evaluatie Wet veiligheidsregio's wil het kabinet ervoor zorgen dat Nederland beter in staat is een grote verscheidenheid aan crises adequaat te beheersen. Ik ben in die zin ook blij met de adviezen uit de u toegezonden 'Quick scan Modernisering van het staatsnoodrecht' en het ongevraagd advies van de Raad van State 'Van noodwet tot crisisrecht'.¹ Deze geven goede handvatten bij het nadenken over de inrichting van het nood- en crisisrecht.

In deze brief zal ik mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ingaan op de vragen van de leden van de vaste commissies voor Justitie en Veiligheid (J&V), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning (BiZa/AZ), die zijn gesteld op 16 februari jl. naar aanleiding van de u toegezonden Evaluatie aanpak coronacrisis, de Quick scan Modernisering van het staatsnoodrecht en het spontaan advies van de Raad van State 'Van noodwet tot crisisrecht'.

Modernisering van het (staats)nood- en crisisrecht

De leden van de VVD en de PvdA hebben diverse vragen gesteld over de wijze waarop het kabinet uitvoering wil gaan geven aan de aanbevelingen uit het rapport 'Modernisering van het staatsnoodrecht' en het ongevraagd advies van de Raad van State. Zij wilden onder meer weten op welke wijze de adviezen van de Raad van State worden betrokken en of gekomen kan worden tot een toetsingskader en een plan van aanpak. Ook is gevraagd inzicht te bieden in hoe dit traject zich verhoudt tot de uitwerking van de aanbevelingen uit de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's.

¹ Bijlage bij Kamerstukken I 2021/22, 29668 / 26956 / 35526, A en B

Het geheel van nood- en crisiswetgeving is zeer omvangrijk. Bij de modernisering van het (staats)noodrecht en crisisrecht acht ik het daarom - in lijn met het advies van de Raad van State – noodzakelijk om fasering en prioritering aan te brengen. Omdat het risico ontstaat dat met een dergelijke aanpak wetgeving los van algemene uitgangspunten en beginselen van noodrecht tot stand komt, zijn de minister van BZK en ik voornemens om allereerst een kader te ontwikkelen met algemene uitgangspunten voor de inrichting van het nood- en crisisrecht. Hierbij zal de minister van VWS uiteraard ook betrokken zijn in verband met de aanpassing van de Wpg, net als diverse andere bewindspersonen vanuit hun specifieke betrokkenheid bij dit thema. Dit kader kan een leidraad bieden bij de verdere uitwerking en gedachtevorming over de toewijzing van noodbevoegdheden aan generieke of specifieke wetgeving. Het kader dient daarbij ook in te gaan op de wijze waarop bepaalde bevoegdheden in werking kunnen worden gesteld en wat de betrokkenheid van het parlement hierbij is. Hiermee wordt een zekere mate van consistentie geborgd in de gefaseerde uitwerking.

Op basis van het kader ontstaat ook een duidelijker beeld over het gewenste eindbeeld. Dit kan gebruikt worden bij de uitwerking van een plan van aanpak dat ziet op de modernisering van het staatsnoodrecht. De adviezen uit het rapport 'Modernisering van het staatsnoodrecht'² en het ongevraagd advies van de Raad van State³ zullen bij de totstandkoming van het kader worden meegenomen. Ik verwacht dat dit kader spoedig na de zomer van 2022 gereed zal zijn. Ik zal u hier te zijner tijd over informeren.

Uit de genoemde evaluaties en rapporten blijkt dat noodbevoegdheden niet alleen hun grondslag vinden in het klassieke staatsnoodrecht dat een grondwettelijke basis heeft in artikel 103 van de Grondwet en uitgewerkt is in de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden. Noodbevoegdheden zijn ook terug te vinden in het generieke crisisrecht en in organieke wetten, zoals de Gemeentewet en de Wet veiligheidsregio's en in sectorspecifieke wetgeving, zoals de Wet publieke gezondheid en de Kernenergiewet. Noodbevoegdheden doen zich bovendien op lokaal, regionaal en nationaal niveau voor. Met het oog op effectieve crisisbeheersing dient daarom ook oog te zijn voor de vraag op welke wijze de crisisbeheersing in verschillende soorten crises wordt aangestuurd (lokaal, regionaal, bovenregionaal, landelijk) en hoe de verschillende bestuursniveaus zich in de koude en warme fase tot elkaar verhouden. Met name het evenwicht tussen algemene crisiscoördinatie en de vakinhoudelijke sturing van de crisisaanpak is daarbij van wezenlijk belang en heeft doorwerking in de vormgeving van het (staats)nood- en crisisrecht. Er is daarmee een duidelijke samenhang tussen de aanbevelingen naar aanleiding van de evaluatie Wet veiligheidsregio's⁴ en de aanbevelingen over het (staats)nood- en crisisrecht.

Het is de ambitie van het Kabinet om te komen tot een toekomstbestendig, samenhangend en goed functionerend stelsel voor de crisisbeheersing. De inrichting van het stelsel en de verdeling van taken en verantwoordelijkheden worden uitgewerkt in het meerjarige programma Versterking Crisisbeheersing en Brandweercare, dat door mijn ministerie is ingericht om invulling te geven aan de ambitie van het Kabinetsstandpunt⁵ naar aanleiding van de evaluatie Wet veiligheidsregio's. De modernisering van het (staats)nood- en crisisrecht zal daarom in nauwe samenhang met het programma worden opgepakt. In het

² Bijlage bij Kamerstukken I 2021/22, 29668 / 26956 / 35526, A.

³ Bijlage bij Kamerstukken I 2021/22, 29668 / 26956 / 35526, B.

⁴ Bijlage bij Kamerstukken II 2020/21, 29517, nr. 195

⁵ Kamerstukken II 2020/21, 29517, nr. 198

programma zelf zullen ook andere elementen uit de evaluatie Wet veiligheidsregio's die geen betrekking hebben op de brede herinrichting van het (staats)nood- en crisisrecht worden uitgewerkt. In deze programmatische aanpak zijn departementen, veiligheidsregio's, aanbieders van vitale processen en overige crisispartners, waaronder het zorgveld, vertegenwoordigd. Zoals in het Kabinetsstandpunt is aangekondigd worden lessen en aanbevelingen uit (lopende) onderzoeken en evaluaties van crises (waaronder de Covid-19 pandemie) bij de versterking van de crisisbeheersing en brandweezorg betrokken.

De leden van de PvdD hebben mijn oordeel gevraagd over een aantal zaken die ingaan op de wenselijkheid van te hanteren procedures bij de activering van (separate) noodbevoegdheden in zowel generieke wetgeving - zoals vervat in het klassieke staatsnoodrecht en het generieke crisisrecht - als specifieke sectorwetgeving. Gelet op de complexiteit van die vraagstukken is zorgvuldigheid geboden. In het op te stellen kader zal nader ingegaan worden op de uitgangspunten voor de inrichting van het nood- en crisisrecht en zal ook aandacht uitgaan naar de bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen, waaronder de rol van de Staten-Generaal en de Raad van State. Ik acht het daarom nog te vroeg om nu al uitspraken te doen over de (on)wenselijkheid van de door de leden geschetste constructies, zoals het vervangen van de KB-procedure bij separate toepassing van staatsnoodrecht door alleen een besluit van de minister of het uitbrengen van advies door de Raad van State bij separate inwerkingstelling door een minister.

Ten aanzien van de vragen van de PvdD hoe gewerkt wordt aan pandemische paraatheid verwijs ik de leden graag naar de kabinetsreactie op het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) van 1 april 2022.⁶ Op 14 april 2022 heeft uw Kamer de beleidsagenda gericht op de pandemische paraatheid van de zorg en infectieziektebestrijding ontvangen.⁷ Onderdeel van deze beleidsagenda is de aanpassing van de Wet publieke gezondheid voor toekomstige pandemieën. Uw Kamer is op 4 mei 2022 geïnformeerd dat de aanpassing van de Wpg via tranchewetgeving zal verlopen.⁸

Versterking crisisbeheersing

In de kabinetsreactie op het rapport van de OVV wordt ook ingegaan op de vraag van de leden van D66 naar de wendbaarheid van de nationale crisisstructuur en de vraag of bij een pandemie geen speciale crisisstructuur gehanteerd zou moeten worden. Hierin onderschrijft het kabinet dat de nationale crisisorganisatie voldoende flexibel en wendbaar moet zijn. Het kabinet is echter geen voorstander van een specifieke crisisstructuur voor verschillende soorten crises. Het kabinet wil juist toewerken naar de inrichting van één landelijk dekkend stelsel voor crisisbeheersing met een bijbehorend vernieuwd wettelijk kader. Dat stelsel zal van toepassing zijn op alle crises op alle niveaus, ongeacht tijdsverloop en duur. Het stelsel beoogt dat overheden onderling en met (private) crisispartners, maatschappelijke organisaties en burgers slagvaardig en nauw samenwerken om een grote verscheidenheid aan crises te kunnen beheersen. Binnen de nationale crisisorganisatie wordt gewerkt met een eenduidige en herkenbare basisstructuur, waarbinnen ruimte is voor maatwerk gedurende het verloop van de crisis. Zo kunnen op uitnodiging deskundigen en liaisons van betrokken crisispartners deelnemen aan de diverse overleggremia. Ook zullen hierbij de met het Veiligheidsberaad in september 2020 gemaakte afspraken - waarbij

⁶ Kamerstukken I 2021/22, 25295, AF.

⁷ Kamerstukken II 2021/22, 25295, nr. 1836

⁸ Kamerstukken II 2021/22, 25295, nr. 1839

gemandateerde vertegenwoordigers namens de 25 veiligheidsregio's aansluiten bij de nationale crisisstructuur - structureel worden geborgd voor alle crises met een bovenregionale of landelijke impact.⁹

Met het oog op de vraag van de leden van D66 over de aansturing van de Directeuren Publieke Gezondheid (DPG's), kan ik tot slot melden dat de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport verwacht begin juni met een concrete oplossing te komen voor de aansturing van medisch operationele aangelegenheden bij de GGD'en in geval van een A-infectieziekte. Deze oplossing laat de coördinerende verantwoordelijkheid van de voorzitters van de veiligheidsregio's en de minister van JenV voor de multidisciplinaire crisisbeheersing, onverlet. Dit vraagstuk is onderdeel van een reeds lopende verkenning om te komen tot een landelijke functionaliteit infectieziektebestrijding, zoals aangekondigd in de stand van zakenbrief COVID-19¹⁰ en toegezegd in het notaoverleg "Nu investeren in de GGD" op 7 februari jl. Het kabinet geeft hiermee ook invulling aan de aanbevelingen in het rapport van het Verwey Jonker instituut¹¹ dat evenals de Raad ingaat op de sturing van de GGD'en, maar ook breder de versterking in het publieke gezondheidsdomein aan de orde stelt.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

D. Yeşilgöz-Zegerius

⁹ Kamerstukken II 2021/22, 29517, nr. 211

¹⁰ Kamerstukken II 2020/21, 25295, nr. 1297

¹¹ Kamerstukken II 2020/21, 25295, nr. 1297